

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

MUUGIL NELJAPÄEVITI

Tänast lehte 12 lehekülge

Toimeus ja talitus:

TARTUS, Promenadi 2. Õ/k. „Kooli-
vara“, telef. 8-29.

Tallinna abitalitus:

V. Roosikrantsi 3. K. k-ü. „Töökool“.

Posti jooksev arve nr. 2188.

Tellimiste ja kuulutuste tariifid vii-
masel leheküljel.

NR. 15

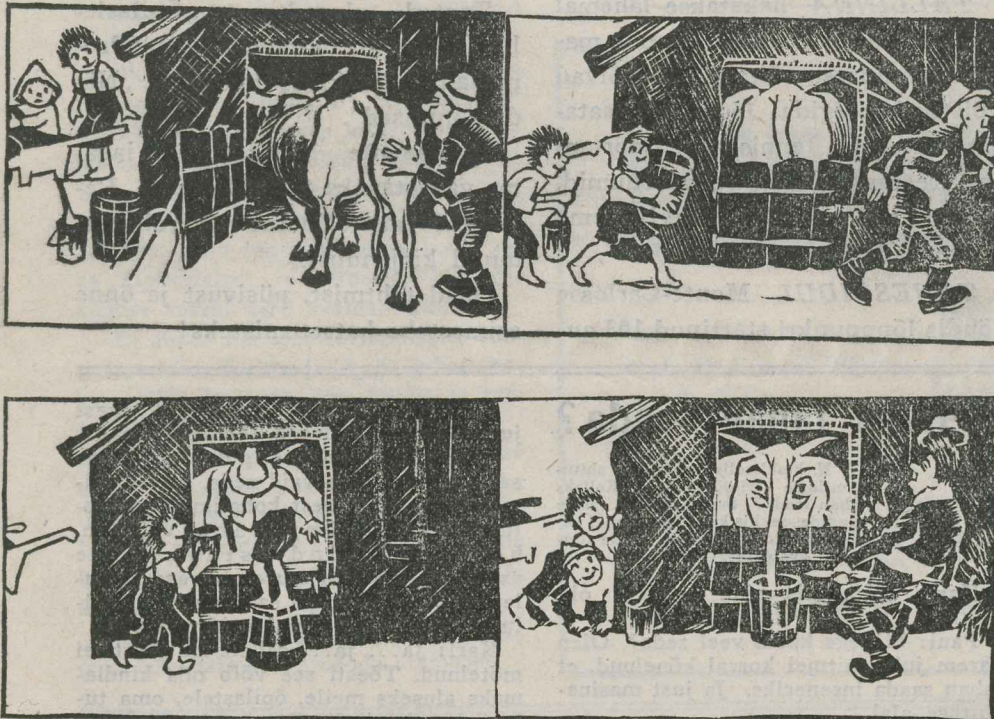
30. JAANUAR 1935

III AASTAK.

≡≡≡ Täna sees lehes ankeet kõigile lugejaile ≡≡≡

Rohkearvuline kogu auhindu! Jälgige lk. 11

METAMORFOOS

Võistlustöö

Unelm.

Endel Viivo

Üksinda sammun ma lõpmatul teel,
metsade viirud mustavad eel.

Meeles mul mölguvad sinavad veed,
metsade, merede tundmatud teed.

Üksinda — üksinda teel...

Mölguvad meeles ka möödunud ajad,
nooruselaulude kaunimad kajad.

Ajju mul tungivad unelmad uued,
kaunimad niitude, metsade kuued.

Üksinda — üksinda...

Üksinda unistan rõõmudest veel,
siis aga laulule avaneb keel.

Hääbuvad mured ja rõõmsaks saab meel
Sammun nii üksinda lõpmatul teel.

Üksinda...

NEED TÛTAR- LAPSED

teevad oma direktorile
suurt muret. Gangste-
rite maal, Ameerikas võ-
tab lasteröövimine ikka
enam maad. Et politseil
oleks kergem selle pahe
vastu võidelda, nõuti
koolijuhatajailt kõigi
õpilaste näpujäljed. Siin
pildil on ühe gümn. lõpp-
klassi õpilased näpu-
jälgi andmas.

NÄDALA UUDISEID

LÕVI „ZAPPIK“ skalpeeris laupäeval, 26. skp. kell 4 p. l. Tallinnas, kinoteater „Grand-Marinas“ eeldressuuril metsloomade taltsutaja Leopold Uusõue. Lõvi on sama, kes alles hiljuti Helsingis tappis eestlasest taltsutaja R. Rimmeli ja möödunud aastal Tartus raskesti haavas oma taltsutajat.

Lõvitaltsutaja L. Uusõue, kes oli 25 aastat vana ja pärit Hiiu-Kärdlast, suri pühapäeva õhtul kell 9 haiglas.

ELUPÄÄSTEMEDALEID otustati Eesti Punase Risti peavalitsuse poolt välja anda Tartu tütarl. gümn. õpilasele Helga Lukk'ile, kes Tartu ujulas 2. juulil m. a. päästis Marie Broden'i elu.

Kõige noorem sellekordsetest elupäästemedalite saajatest on Kunda poiss Morits Anderson, 11 a. vana. Tema kaaslane Erich Männik kukkus 19. veebr. m. a. Kunda jõel läbi jää vette ega suutnud enam välja rabelda, kuna jää alatasa murdus. M. Anderson laskus siis ennastalgavalt kõhuli, ronnis nõndaviisi mööda jääd hädasoolijani ja aitas ta külmast suplustest välja.

Medali sai ka tuntud Vilsandi „lindude riigi kuningas“ kpt. Artur Thom.

Elupäästemedali võib saada ainult see kodanik, kes oma elu kaalule pannes on päästnud mõne kaaskodaniku surmasuust.

PRAEGUSTE JÄÄOLUDE tõttu on ühendus Ruhno saarega katkenud. Postiühenduse jaluleseadmiseks tahetakse kasutada lennuki abi. Posti hakkab vedama tuntud eralendur V. Vunn, kes on ka „Õpilastele“ toimetuse kolleegiumi liige.

SISEMINISTEERIUM on koostanud seaduseelnõu, millega korraldatakse kohtade ja talunimed eestistamist.

ROHKESTI METSKITSI on siginenud Voltveti suurtesse metsa-

desse. Hiljuti olevat säälnähtud isegi „mesikäppa“.

EESTI-LÄTI MAAVÕISTLUS kiirusutamises, mis peeti Tartus, lõppes Läti kasuks 461:445.

KULDNOKKI on nähtud Hiiu maal paljudes kohtades, vaatamata kesktalvisele ajale.

TARTUS VARISES tugeva tormi tõttu alla klaasivabriku 24 m kõrgune telliskivi-korsten, muutes rusuhunnikuks vabrikuhoone, surmates töölise R. Pöder'i ja vigastades 6 töolist. Üks raskesti haavatu suri hiljem kliinikus meelemärgkusele tulemata. Varisemise põhjusi uuritakse.

TALLINNA hakatakse lähemal ajal ehitama spordipaleed, mis mahutaks endasse võimla, kus võivad võistlusi jälgida 1500 päältvaatajat, basseini, tennishalli, foorumi ja treening- ning bürooruumid. Ehitamine toimub Riigivanema patronaadi all.

TÄHESÕIDUL Monte-Carlosse jõudis lõpppunkti startinud 163 au-

tost 66, neist on 13 Tallinnast startinud.

LÄTI-LEEDU korvpalli maa-võistlus Riias lõppes lätlaste rekordilise võiduga 123:10.

MALEMEISTER P. KERES andis 25. skp. Tartu maletajaile simultaani. Vastaseid oli meistril 21. Ta võitis 15, kaotas 3 ja mängis viiki 3 partiid. Mäng oli väga huvitav, sügav ja kombinatsioonirikas. Meister mängis kiiresti.

NOORED LUGEJAD!

Kirjutage „Õpilastele“ avaldamiseks oma kodukoha tähtsamaist päevasündmusist ja juhtumest.

Teated tulevad saata „Õpilastele“ toimetuse nimele, Tartu, Promenadi 2, märkides ümbrikule „Nädala-uudised“.

Agaramaile kirjasatjaile jagame vaevatasuks 5 H. Vellneri „Reporterite käsiraamatut“ ja rohkesti muud kirjandust.

Hääd tahtmist, püsivust ja õnne esimesteks katsetamisteks!

Kelleks tahan saada?

N. keskkoolis korraldati abiturientidele kirjutöö, teemal: Kelleks tahan saada? Samal päeval, päälle tundide, tekkis kahe abiturienti vahel järgmine kahekõne, mille siinkohal avaldame.

Karl: „Mis siis sinu „sihiks“ oli, Paul?”

Paul: Milleks küsid veel seda? Olen varem juba mitmel korral kõnelnud, et tahan saada inseneriks. Ja just masinaehituse alal.

Karl: Inseneriks, inseneriks, hää öelda seda, — aga... kulla naaber, see nõuab ju raha, see „inseneriks saamine“. Nagu tean, pole su isa just rikas.

Paul: Jah, see on õige. Isa pole tõesti rikas, kuid seda enam on ta hoolikas ja ettenägija. Ta on mulle lubanud, et tahab minust „teha“ inseneri, ja ma olen kindel tema lubadusele. Päälegi, kuna mul on anded selleks...

Karl: Pea, pea, naaber! Milleks siin anded, püüded ja lubamine? Teame kõik klassis, et oled andekas, ja andekas just tehniliselt asjus. Aga teame niisama hästi, et elu lükkab oma karmi tõelikusega palju anderikkaid inimesi edasi-püüdmise teelt. Puudusega, viletsusega ja näljaga sunnib paljusid katkestama õppimise ja astuma teenistusse tüki leiva saamiseks. Ja anne, tahe ja püüdmise „murdub“.

Paul: Õige, Kaarel, väga ja väga õige. Aga... on olemas ka võimalusi, mis aitavad saavutada sihi ande ja püüdmise „murdumise“. Nende võimaluste, ja just nende võimaluste loomise aluseks on hoolikus ja ettenägelikkus. Pole tarvis olla rikas, et kasutada neid võimalusi, sest...

Karl: No, no, Paul, sa räägid segast juttu! Mis võimalused, seleta lähemalt...

Paul: Pikka seletust pole mul. Seda saad teisalt. Tea vaid seda, et isa sõlmis mõne aasta eest kohalikus kindlustuseltsis minu õpperaha- või n. n. hoolikuse kindlustuse. See asjaolu lubab mul muretult vaadata tulevikku. „Inseneriks saamine“ on kindlustatud, annaks jumal vaid tervist...

Karl: Ja... ja... sellele ma tõesti ei mõelnud. Tõesti see võib olla kindlaks aluseks meile, õpilastele, oma tuleviku rajamiseks. Kust saaks lähemaid teateid selle asja kohta? Urin järele ja kannan ette oma „vanale“, ehk pole minulgi veel hilja seda teha. Kust saaks lähemaid teateid?

Paul: Eks loe tähelepanelikumalt „Õpilastele“. Teateid saad kas „Õpilastele“ Tallinna abitalitusest või kindlusest „Eeks-Majalt“.

NOORTELE MALESÕPRADELE.

Uue üllatusena teatame meie luigejaskonnale, et vastu tulles paljude malesõprade soovidele, algame järgmises numbris malenurga toimetamist. Kuna male on mitmes riigis isegi sunduslik õppeaine ja maleoskus aitab palju kaasa noorte vaimlise taseme tõstmiseks ning maletajate järelepõlve kasvatamiseks, teeme algust kõige päältlühikese malesõpetusega.

Uusi usaldusmehi

Tartu koolinoortest meie lehele

Pühap., 27. jaan. s. a. kl. 12 leidis aset Tartu Tütarlaste Gümnaasiumis Tartu algk. õpilaskondade esindajate koosolek. Koosoleku eesmärgiks oli uute usaldusmeeste leidmine Tartu rohkes algkoolide peres. Enamik koolidest olid esindatud. Kuna algkoolinoored istusid esimest korda elus keskkoolipingel, siis kohe siirduti „suurte küsimuste lahendamisele“.

„Õpilaslehe“ sisulise külje arutamisel, s. o. lehe suupärasemaks tegemiseks noortele, leidis üks algk. esindaja, et tuleb asetada meie lehte rohkem põnevamaid jutte. Eriti kiitsid kokkutulnud noored ristsõnade huvitavust ja jutuaajamise meie tuntumate tegelastega.

Tütarlapsed olid aga vaimustatud talispordi küsimustest.

Üks lühikasvuline püगतud pääga algkoolinoorur leidis, et „Õpilaslehes“ väljakuulutatud noorte loomingu võistlusele leiab ta hulga kaasalööjaid. Koosolekul lepiti kokku, kui õpetajad hindavad mõnd kirjandit „hääga“ või „viiega“, siis see saadetakse kohe näha „Õpilaslehe“ toimetusele, kes võimaluse korral need avaldab trükkis.

Et abiks olla lehe levitamisele, võeti ligi tellimismaterjalid ja lubati hakata lehte levitama oma koolis ja tuttavate kaasnoorte seas.

Koosviivimine vältas ligemale paar tundi. Vastavaid näpunäiteid sisuliseks tööks jagasid noortele tegevtoim. M. Nurmik ja toim. sekr. A. Tonska. Lehe levitamiseviise selgitas talitusjuht A. Sagim.

Lahkudes noored töötasid kõik teha oma lehe hääks, mis nende võimuses.

Kirbud surevad välja.

Selle üle võiksime küll ainult rõõmustada, kui vabaneksime neist kutsumatuist külalistest meie elamus. Ja üks saksa teadusemees kinnitab, et tõepoolest on kirbud viimaseil aastail (vähemalt Saksa maal) harvaks jäänud. Kui see teade avaldati ühes loodusteaduslikus ajakirjas, siis hakkas toimetusele saabuma suurel hulgal kirju omapärase lisaga — kirpudega paberümbrikus! Saatjad seletasid, et kuna kirbud on nüüd harulduseks, siis nad saadavad neid... „harulduspreemia“ saamiseks! Mis toimetus tegi nende kirbusaadetistega,

pole raske arvata. Aga ehk õnnestus siiski mõnel kirbul surmanuhtlusest pääseda toimetaja kuuehõlma all!

See auväärt professor, kes kirjutas kirpude väljasuremisest, seletas asja üsna lihtsalt. Uued, moodsad majad linoleumpõrandaga või lihtsalt õlitatud põrandaga, ja inimeste kerge, sageli isegi siidpesu, ei sobi enam kirbule eluase meks. Ja kui inimesed nii ebasõbralikud on selle nobeda hüppaja vastu, et ei jäta temale mugavat nurgakest ei põrandal ega ihupesuse, siis ei jää midagi muud üle, kui välja surra.

Raamatuaasta

esimese üllatuse kirjandussõpradele

valmistab

„Postimehe“ raamatukauplus

Lähemalt laupäeval 2. veebruaril „Postimehes“.

Õiglane väepäälük

Vana Rooma väepäälük Camillus piiras kaua aega Falerii'd, ilma et tal oleks õnnestunud seda vallutada. Üks tolle linna elanikest, aetud häbiväärsest saagiihast, otsustas kaaskodanikud reeta ning linna vaenlasele anda, lootuses, et võitja talle selle eest rikkalikult tasub. Ta oli nimelt kehakasvatus-kooli juhataja, kus käisid Falerii' kõige jõukamate ning auväärsemate kodanike lapsed.

Ühel pühapäeval läks ta oma õpilastega jalutuskäigule väljaspoole müüre, sinna küljele, kus vaenlast polnud karta. Aga mitmesuguste talle hästitunud kõrvalteede varal juhtis ta lapsed roomlaste laagrisse. Ta palus, et viidagu ta kohe Camilluse ette. See soov täideti.

„Sa näed mu ümber Falerii kõige auväärsemate perekondade lapsi!“ ütles ta väepäälükule. „Hoiad need

oma laagris ja teata nende vanemaile, et nad oma lapsi vaid siis veel näevad, kui nad linna väravad avavad. Ma kinnitan sulle, et nad kõik ettepanud tingimused vastu võtavad ja sa saad silmapilkselt linna isandaks.“

Kuid Rooma väepäälük vastas: „Sina, vilets, pea meeles, et õiguslikkuse seadused on pühad isegi vaenlase kohta, ja et sõja huvide ees ei tohi unustada inimlikkust.“

Ta rahustas hirmust värisevaid lapsi, laskis nad linna tagasi saata ning andis reetja kinniseotult linna kohtuvõimudele üle.

Kui lapsed taas koju saabusid, muutus vanemate ahastus ja hirm joovastuseks. Kõikjal avaldati imestust Camilluse käitumise üle, olgugi et ta oli täitnud vaid õiguslikkuse kohust. Ja tagajärjeks oli see, et Falerii' kodanikud avasid roomlastele oma väravad ning sõlmisid nendega lepingu, mis nad vennalikult ühendas.

Yrjö Karilas

Charles Dickens

kirjanikuna

Ühel talveõhtul, detsembrikuus a. 1833, ta seisis tänaval ja põnevusega avas „Old Monthly Magazin'i“ äsjailmunud numbri, kust ta tänavalaterna valgusel otsis jutustust „A Dinner at Poplar Walk“, mille ta oli saatnud toimetusele salanime all „Boz“. Ja see oli sää! Pistes lehe tasku ta ruttas kergeil sammel kodu poole.

Temast oli tulnud kirjanik. Londoni elust võetud jutustus, mis oma tõetruuduse, elavuse ja kergusega imeliselt soojendas lehelugejate südant, sai talle õnne päikeseks, mis hakkas paistma ta ellu ja valgustas seda keset Londoni udu. Mõni aasta hiljem ilmus talt esimese teosena „Boz'i sepitsused“. Ta oli siis alles kahekümne nelja aastane. Veel õnnelikumaks muutus ta elu, kui ta sai abikaasaks „Morning Chronicle“ päätoimetaja tütre Katharina Hogarth'i.

Ta elu algas nüüd nagu uuesti. Röömsana ja õnnelikuna pühendas ta end oma kodus kirjanduslikule tööle. Ühel päeval tulid ta juure kaks härrasmeest, kirjastajad Chapman ja Hall, näitasid talle kuulsa kunstniku Seymour'i joonistusi ja palusid teda kirjutada tekst joonistuste kohaselt. Dickens hakkas vaimustusega kirjutama, nii et lõppeks piltide selgi-

tus paisus suureks romaaniks, mis andis tööd kahele illustreerijale. Nii sündis a. 1836 „Pickwick-klubi“ liigete huvitavaid seiklusi Inglismaa eri osades kujutav lõbus jutustus. See saavutas nii suure menu, et selle teist trükki müüdi üle 40.000 eksemplari. Järgmisel aastal ta alustas uue teose, romaani „Oliver Twist“. See on põnev jutustus poisist, keda südametud inimesed katsuvad tõugata pahede teele riisumaks talt päranduse, mille ta saaks ainult siis, kui ta oma südametunnistuse säilitab puhtana. See aine, mis juba kui niisugune sisaldab suure ja sügavamõttelise võrdkuju inimelust, viib meid üksikasjaliselt tagasi kirjaniku varasemasse, raskeisse lapsepõlveaastasse.

Meie ees on poiss, hirmust värisev vaestemaja kasvandik, kes juba ainult oma olemasolu pärast on pahanduseks oma „häätegijaile“. Kui ta julgeb tõsta häält ja paluda lisa söögile, ajab see ootamatu iseseisvuse avaldus vihale kogu vaestemaja „valitsuse“. Ta pistetakse pimedasse vangikongi. „Säärase hoollekande“ vastustajad ei tarvitse oletada, et Oliveril vangisolu ajal oleks keeldud tarviline määr liikumist, seltskonda või usulise meelelahutuse õnnistust,“ kirjutab Dickens oma teoses „Oliver Twist“. „Mis puutub liikumisse, siis väike pahategija lasti igal hommikul kiviprügitusena õuele pumba juure, kus ta võis end pesta; aga et poisil külm ei hakkaks, sest olid alanud juba talvekülmad, hakkas inimsõbralik härra Bumble, kes seks puhuks oli ametlikult poolt poisi juure määratud, teda soojendama ja elustama

Võistlustöö

EVI VALLASTE

Kui ema ootas isa lõunale

Meie isa armastab ikka hiljaks jääda oma lõunale-tulekuga. Ema ütleb, et on teisega päris rist kohe. Tal enne sööki nagu vihuti rohkem rääkimist üleaedsega. Ema paneb toidu lauale ja läheb siis ise põllumäele isa sööma kutsuma, — viibates valge põllega. Isa viipab ka muidugi vastu, kuid ega ta sellepärast kohe tule. Ta nõrkus on ju: ikka viimasel minutil! Emale see aga hinge ei mahu.

Ühel päeval külastas meid tädi suurest linnast. Ja sel päeval juhtus jälle, et isa milgi põhjusel hilines. Supile oli juba „kirmetis“ päale tõmbunud. Ema tõreles. Tädi, see oli aga hoopis teine inimene. Ta ei suutnud harjuda ema tõrelustega, kui isa hilines.

„Marie, ole kannatlikum. Mõttele, sul on ikka ometi keegi tulemas, aga mis ütleb Tette emand — oota ja oota pikki aastaid, aga keegi ei tule. Ja tema ei nurise. Issand, küll see saatus on mõne inimese vastu karm ja vali!“ öhkas tädi.

„Ah, kas ta ikka endiselt ootab — see Tette emand?“ päris ema.

„Ikka, Marie, ikka,“ vastas tädi.

Mind huvitas see jutt ja ma küsisin: „Tädi, kes see Tette emand on ja keda ta ootab?“ Tädi jutustas siis mulle:

„See oli aastate eest. Seekord olid Tettekud veel noored. Tette mees teenis siis raudteel, oli mingi ametmees, mis nimelt, seda ma ei mäleta. Tette emand hoolitses kangesti oma mehe eest ning oli sageli mures, mil mees viibis kauem kodust ära kui harilikult. Ühel õhtul aga meest enam ei tulnud. Tuli vaid keegi ametvendadest — ja tõi kurva sõnumi: Tette oli jäänud rongi vahele ja saanud surmavalt vigastada. Raudne hobu oli halastamatult sõtkunud inimese, kes teda aastaid oli teeninud. Tädi nuttis, ta silmi valgusid suured pisarad. Hoop oli Tette emandale liig raske, ja sellest ajast jäi ta segaseks. Nüüd ta elatab end väikesest pensionist. Katab igaks lõunaks laua hoolikalt kahele inimesele. Kui kõik on valmis, siis läheb ta trepile, vaatab uulitsatpidi alla, käsi tõstetud päikesse varjuks — nagu oodates kedagi. Ent keegi ei tule, ei võigi tulla, sest surnud ei vaja enam toitu...!“

Kui tädi lõpetas, tuli põllult isa. Ema aga enam ei tõrelnud, kuigi ta teadis, et isa kogu aeg oli naabriga põllupeenral juttu puhudes piipu popsutanud.

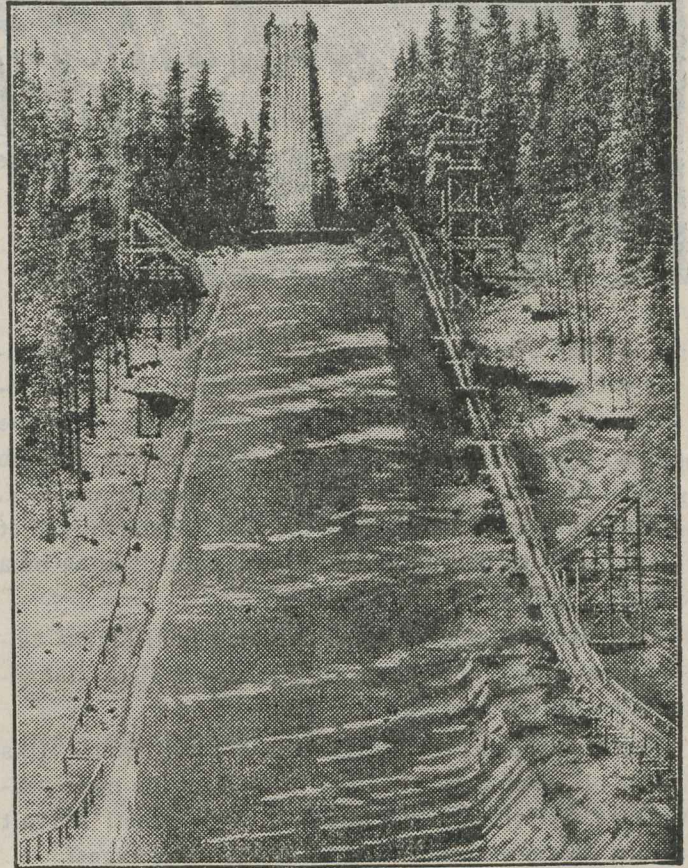
oma üsna tarvitatud kepi löökidega. Ja mis puutub seltskonda, siis viidi ta igal teisel päeval poiste söögi-saali, kus teda teistele õpetuseks ja hoiatuseks pekseti kõigi ees. Usulist meeleülendust oli tal võimalus saada õhtuil, kui ta lükati samasse saali kuulama ühist õhtupalvet. Et sellest oleks süüdlasele ja tema seltsilistele rohkem kasu, oli juhatusel käsul tavalisele palvele juure lisatud väike lõpp-palve, milles poisid palusid, et Looja teeks neist hääd, tublid, rahulolevad ja sõnakuulelikud kodanikud ja oma armulikkuses hoiaks neid seesuguste pattude ja üleastumiste eest, milles Oliver Twist oli end süüdlaseks teinud.“

Vangistusest pääsnud Oliver sai koha kirstutegija juure ja ööaseme tühjade kirstude taha tagavarahoones. Selles koledas paigas ta öö saabudes „langes põlvili, peitis näo kättesse ja nuttis nii valusaid pisaraid, milliseid vaevalt kunagi nii noor olend on pidanud valama.“ Ta põgeneb, kuid satub vana juudi küüsi, kes vägivallaga katsub teha temast varga, panes ta murdvaraste kaaslaseks; need lükkavad ta endi ees kitsast keldriluugist sisse ja jätavad ta siis hätta — sellal karistati Inglismaal vargust surmaga —, kui ise peagu lõksu oleksid langenud. Kõigis neis välispidiseis ohtudes säilitas Oliver siiski oma puhta lapsemeele, mis aitaski teda leida häid inimesi, kes võitlesid kõige imelikumas sündmustekeerises juudi ja ta kurjategijatesalga vastu Oliveri omandamiseks.

Raamatu igal leheküljel leidub geniaalseid mõtteid, rikkalikke tähelepanekuid igapäevasest elust, pisaraid, kartust ja viimaks õnnelik, elurõõmus lõpp. Seetõttu on sel raamatul veel meie päevilgi suur ja äratav mõju. Oma ilmumiseega põhjustas see raamat, nagu mõned muudki Dickensi teosed, kontrollimist ametivõimude poolt ja mõningaid ühiskondlike ebakohtade parandusi. Meisterlikud kujutused vaestemajast, koolist, kohtukojast ja kõigist asutustest, mis kõvasüdameliste inimeste käes kujunevad piinamisabinõuks laste, lapsemeelsete, nõrkade, eksinute, vaeste ja viletsate rõhumiseks, satuvad veel nüüdki mõnele hellale kohale. Kirjanik paljastab armuheitmatult teiste üle kohut mõistvaid, teesklevpühi, enast-täis ja omakasupüüdlikke inimesi ja näitab, kui palju hääd, parandamisetaht ja elutundmist leidub kõige halvemaksiki peetud roimari südames. Talle on selgunud, et „esimesed saavad viimasteks ja viimased esimesteks“.

„Mõlemad orvud alati mäletasid õnnetuses saadud õpetust: armastada kaasinimesi, ja tänasid Teda, kes neid oli kaitsnud“, lõpetab kirjanik romaani „Oliver Twist“.

Oma töötoa aknast nägi Dickens merd, ja sageli juhtus, et ta katkestas töö ja tõttas randa ujuma ja sukeldama merelaineisse; või läks oma sõbra Forster'iga, kes hiljem kirjutas kirjaniku eluloo, rändama maale kaugeisse kohtadesse. Vaevalt keegi tundis Londoni lähemat ümbrust ja võõrastemaju nii hästi

TÄNAVUSED SUUSATAMISE MAAILMAVÕISTLUSED toimuvad Ungari kõrgel Tátral. Pildil näeme Mlynicki-orus asuvat hüppemäge.

kui tema. On naljatlevalt öeldud, et ükski kirjanik ei kõnele nii palju söömisest ja joomisest kui Dickens. Matkadelt tuli ta alati värskena ja rühkis uue jõuga tööle. Kirjanikutegevuse kõrval oli ta ajalehe „Daily News“ toimetaja.

Kujuka joonena ta aatelisest vaatlusviisist mainitagu, et ta 1843. a. novembrikuus otsustas kirjutada väikese jutustuse sellest, kui külmalt ja osavõtmatult Inglismaal inimesed veedavad jõulud ja sugugi ei ela kaasa jõulu hingega. See asjaolu oli teda nimelt juba kaua vaevanud. Kaheksa päeva jooksul ta kirjutas väikese raamatu „Jõuluõhtu“, mis oli omaette meister-teos. Selles ta jutustab vanast ihnuskoist, kes oli nii tige ja kuri, et „ükski tuul, puhkus see nii vihaselt kui tahes, ei olnud temast vihasem; ei ükski lumetuisk ega vihmavaling olnud temast rangem. Jõulusoovid ja -askeldused ajasid ta kole vihaseks. Kui külmast värisev väike poiss laulis läbi tema kontoriukse võtmeagu

„Jumal sind õnnistagu,
Halva kõik eemaldagu!“

tõmbas ta vihaselt oma joonlaua, ja väike laulja põgenes hirmuga, „jättes võtmeagu udu ja pakase võimusesse, sest seegi oli lahkem kui Scrooge (l. Skruudž'i) süda.“

Avame otsekohe liikumisele püssitule, ise sammume veelgi edasi. Meie ümber nagu kiunuks jääd mööda midagi. Kuulid... Minu kõrval maailmasõjaaegne sõdur, Tapalt, meiega liitunud löögikaaslane, heidab pikali, kogu aeg tulistades. Teen tema eeskujul järele, kuigi ei taha aru saada, miks me edasi ei sammume; ja et meid vastu tulistatakse, ka seda ei kuule, kuna oma püssipaugud summutavad selle.

Tagasi vaadates — kpt. Paulus on heki tagant väljas oma sõjaka ahelikuga ning lahtist mõõka ülal viibutades ruttas meile kiiresti järele...

„Kes laseb tagant!“ vihastab kõrvalt sõdur. Üks meist oli väheke taha jäänud ja tulistas üle meie päde ette. „Roomake kõrvale!“ käratab uuesti kõrvalt sõdur, heites vihaseid ning närvilisi pilke tagasi.

„Miks ta peaks tagant paukude pääle närveldama,“ mõtlen endamisi, ega leia vastust.

Nii pea kui rüsnal edasi rühkiv Pauluse ahelik jõudis meie kohale, hüppasime maast ning püsse kogu aeg lastes, osalt hurraa karjades, kohati joostes lähenesime külale.

Talu õuel valge hobune millegi pärast pistab mätratsema ja keerutab tühjalt ümber maja. Koondame sinna eriti tuld, ja aina edasi.

Valge hobune meelitas enda juure. Mitme mehega, püssid laskevalmis, ise rünnakuhasardis, tormame talu õue. Maja nurga kõrval on maas venelaste kuulipilduja, lint sees... Viisteist lasku on tühjad, siis on tulnud rike. Kuid meil ei ole aega arutada, mis oleks meist siis saanud, kui kuulipilduja oleks korralikult töötanud ja meie all lagedal talle nagu pihu pääl... Imelik, et ka valge hobune oli puutumata jäänud! Pöördusime siit pahemale talude pääle. Juba vilksatas majade vahelt jõukudes pagevaid venelasi. Sööstsime jooksu.

„Edasi! Rutem!“ kuuldus nagu kustki. Kajas võimas hurraa — ja üksteise võidu tormasime edasi.

Nüüd ka Uku löi sekka. Meie granaadid laskusid krauh ja krauh laialipillatud küla keskmiste majade piirele, otse venelaste kannul, tuisates lund ja külmanud muda üles.

Kahuri kaasabi andis juure uut hoogu.

Ikka kiiremini edasi! Ei enam peetud ahelikuga ühist rinnet. Nagu hurdad, kelle jalad kiiremad, see ees — järele venelastele. Jõudsime mäele, eel laskus madalale jõeäärne luht. All jooksis segipaisatuna arvukas venelaste kari. Hetk peatust. Anname igauks

mõned paugud neile tagant. Ja siis suurte sammudega mäest alla — järele.

Küla taga — meie ees ühte luhakraavi on ajanud sisse ratsanik, hobune pole enam suutnud välja hüppata. Hirmunud ratsanik hoiab käsi ülal. Sääb kajab kustki pauk. Ratsanik langeb hobuse seljast...

Meie ahelik on rünnakuhoos, otse pidurdamatus sööstis. Meie tagant haugatab ikka ja jälle kahur ja granaadid lõhkevad otse pagevate punaste sipleva voolu kohal.

Osa ahelikust jälitab veel vaenlast. Kuid varsti pöörduvad ka viimased tagasi, kuna vaenlane on silmast kadunud, ja omapäi ette joostes võiksime sattuda lõksu.

Nüüd pöördume tagasi koguma sõjasaaki. Kuulipilduja lintidega, hulgana püsse ja padruneid, padrunikotte, kaks koormat liha, paar hobust, üks vang — meie saak polnudki väike.

Viljandi 2. kommunistliku polgu rood oli parajasti olnud söömas: taludesse jäid aurama veel mahajäetud kotletid, kui neid ründasime. Talurahvas on rõõmus, meid tänatakse. Vaid ühte karjalauta oli sisse löönud meie granaat ja tapnud lehma.

Kuid meile jutustati ka nende eesti sõdurite saatusest, kes eelmisel ööl, arvult vististi kolm, olid vangilangenud. Eriti oli piinatud ühe soomusrongi-ratsameest, kes polnud ühes teistega külalt tahtnud taganeda ja viimseni vastu pannud. Ka ta ärapiinatud ja moonutatud surnukeha leidsime üles.

Upitan endale selga paar venelaste püssi ja üle öla nende neli padrunikotti ja paar seljakotti, ning süda tulvil rõõmust, tuleme tagasi soomusrongile.

Rünnaku kestes punased kaotasid paarikümne sõduri ümber. Ja meie — kaks haavatut! A. Brokmani pahema puusa oli kuul läbistanud, riivamata konti. See tuli oma jalal rongile tagasi. Lipn. M. Tennebergi püssi oli tabanud vaenlase kuul parajasti sihtimise ajal. Selle püssiraud oli lõhki, siis oli üks kuul jooksnud kahe parema käe sõrme vahelt läbi, neid riivates ning siis haavates pahema käe sõrme. Teine kuul oli läbistanud tema sineli ja püksid.

„Ah, nad siis lasid vastu ka!“ imestun haavatuid nähes oma naiivsuses. Meie püssipaukude plagin oli nähtavasti minu kõrval kinni löönud. Ja ma oleksin paha aimamata joosta võinud rünnakul kas või kuulipilduja otsa ette.

Võit oli võidetud. Tühiste kaotustega. Nii rõõmust päeva polnud soomusrongil selle esimeste sõjanädalate kestel nähtud kui see oli täna.

Võidust telegraferitakse frondikindralile Tõnis-

(Järg lk. 9.)

Lõpuks saabus päev, kus ta lihtsalt jäi paksuks kassiks, kes vaatas minule oma ahtakeste kollaste silmateredega ja lõi nurru, kui teda silusid. Ta istus mu jalgadel, muli hakkas soe ja ma tõmbasin jala ta alt kes esines väga mitmel näol.

Jäbi paistis päikesevalgus, nagisev säng ja pruun kass, Siis valge krohvitud sein, selle kohal õigkatust, mille tumine päkkohal, hääl, koera haukumine, lõkkes... seotud kiikumine kaamelil seljas, tähtede sära ja kusa Ajavahemikust meenuvad mulle uduselt valuga

nädalate pärast. Tõeliselt ärkasid sellest kõrvenest alles paljude

söömuga. Siis unustasin uuesti... võetud arstim, panin seda pudelisse ja jöin ära ühe viigimarju ja mu reisistaptek. Mulle meenus kaasa kaetud. Liival seisid täis pudel, selle kõrval peotäis särased tähed. Lamasin vaibal, ja keha oli hoolikalt leid ei olnud enam näha. Minu kohal selges taevast Kui jälle ärkasid, olin täiesti üksinda, isegi kaamel-nuusti meeleärkuse...

sest, nagu muuseas. Ei tea, mis ta vastas, — kaotasid mürdnud oma selgroo. Ühtesin seda lühidalt, ükskõik-Pomisesin, et nähtavasti olen kaamelilt kukkudes „Mis sinuga on? Mis sa teed? On sul valu?”

„Veeli Veeli“ karjusin mina, püüdes tõusta ja põlvitas mu juure ja vaatas mulle silmi järjeta. Mu keha ei annud ristluist lihkuda. Marek tardusin hirmust; kordasin katset tõusta, kuid taga-kaarata pudelit, kuid korraga, tõusnud küünarnukile, „Veeli Veeli“ karjusin mina, püüdes tõusta ja

Guineas. Stirlingi kosk Uuel Meremaal võidab Viktoria kose oma kõrgusega ja Inguazu Brasiilias oma laiusega, kuid veerohkus on kummaski vähem. Niagara kose kõrgus on ainult 50 meetrit.

JÕGI on Amazonas Lõuna-Ameerikas. Selle avastas Kolumbus'e kaaslane Pinzon 1499. a. Jõe veeala on 7 000 000 km² ja pikkus 5 500 km; paiguti on see penikoormaid lai. Umbes 200 jõeharust on üle poole laevaliiklemiseks kõlbulikud (4 100 km).

SISEJÄRV on Kaspia meri, mille pindala on 438 000 km². Ta on 1224 km pikk ja 450 km lai ja ta pind on 26 m Musta mere pinnast madalamal. Vee soolasus on Kaspia mere lõunaosas 1,4% ja kinnises Karabugasi lahes 17%.

SAAR on Gröönimaa, mille pindala on 2 169 800 km². Suurem osa saart on jääga kaetud kõrgustik; jää paksus on paiguti 2000 m. Elanikke on saarel umbes 12 000, kellest suurem osa eskimod. Saar on Taani ülemvalitsuse all. Fridtjof Nansen tegi teaduslikult tähtsa, hulljulge suusaretke läbi Gröönimaa 1888.—89. a.

POOLSAAR on Araabia, mille pindala on 2 730 000 km².

KULLAKAEVANDUS on Timminsi lähedal, 500 miili põhjapool Torontost Ontarios. Selle avastas noor kullaotsija Ben Hollinger, kelle järele nimetatakse seda nüüd Hollingeri kaevanduseks. Maa all on selles kaevanduses tunneleid, mille ühtepandud pikkus on 45 miili ja neis töötab 1800 meest kolme kaheksatunnilise töövahetusega päevas. Kuu jooksul tõstetakse kaevandusest 120 000 tonni kullasegast malmi, millest saadakse

kulda miljoni dollari väärtuses. Teiseks maailma suuremaks kullakaevanduseks on New Modderfountain'i kaevandus Lõuna-Aafrikas Randi lähedal; Hollinger'i kaevandus on alles hiljuti sellest ette jõudnud.

MERESÜGAVUS on Vaikse ookeani 10 793 meetri sügavus. Vaikse ookeani keskmine sügavus on 4282 m, India ookeani 3963 m, Atlandi ookeani 3926 m, Vahemere 1330 m, Põhja Jäämere 1170 m, Läänemere suurim sügavus 463 m ja Põhjamere 146 m. Võrreldes maapinnas olevate sügavustega, on need meresügavused märksa suuremad. Sügavaim kaevandus, mis on tehtud Fairmontis Lääne-Virginias Põhja-Ameerikas, on vaid 2400 meetrit. Sileesias Czuchow'i juures tehtud 2239 m sügava kaevanduse põhjas oli 83⁰ sooja.

MÄGI on Mount Everest Himaalaja mägestikus Aasias. See on saanud oma nime India maamõõtmisametuse ülemast Everestist. Üks inglise ekspeditsioon, kuhu kuulus Somervell ja ooberst Norton, katsus 1924. a. ronida selle 8880 meetri kõrgusele tipule, aga saavutas ainult 8400. m kõrguse, mis on niigi lugupidamistäratav saavutus. Keegi ei olnud senini tõusnud veel nii kõrgele.

RIIK on praegune briti maailmariik, mis on pindalalt 35 500 000 km² ja mille rahvaarv on 459 milj. inimest. Teisel kohal on Prantsusmaa, mille pindala on 11 129 000 km², kolmandal Hiina (pindala 11 008 900 km²), neljandal Ühendriigid (pindala 9 695 500 km²) ja viiendal kohal Brasiilia (pindala 8 550 000 km²).

„Mitte nii palju korraga, mu söber.“
hää ütles:
sin ahneit, — kuid korraga võeti pudel ära ja Mareki pudeli ja soe kibevõitu vesi voolas mulle suhu. Neel-mu kivaanud, paistetanud huulide alumiiniumist joogi-Silmad kadusid, kellegi käsi tõstis mu päa, surus „Vetti! Anna mulle vetti!“

„Mis sa tahad?“
... näo kohale...
rõõmus hää, must, väikuv silmapaar ilmus otse mu kähisevalt ja sumbutatult. Äkki kuuldus mu juures leheites karjatasin veel kord „vetti!“ Karjatus kostis paistetanud keelt. Kiskusin kate, tõstsin päa ja mee-„Vetti! Vetti!“ kähisesin mina, vaevalt liigutades Hää! vaikis... Ainult torm mõrugas endiselt...

kohtumõista Jumal!“
gahitavad surmaninglite möögad! Ole armuline, oh kõige armulisem, haud avaneb me ees! Kuidas väl-nutaks. Kus on vennad, kus ema ja õed! Andesta, prohvot... Ei ole kedagi me juures, kes meid taga-tules... Halasta meie pääle, Allah, halasta, suur kihutab meie juure surm. Ta nagu lõomab orkaani Halasta, suureme mahajäetuna. Ruttu, kui ratsanik-„Ole armuline, oh Allah! Meie kohal on surm! — hää!“

dilised sõnad. Läbi tuule vingumise kuuldus üksik-Nagu kangusest kostsid mu kõrva hääl, katken-

KUUES PÄÄTÜKK

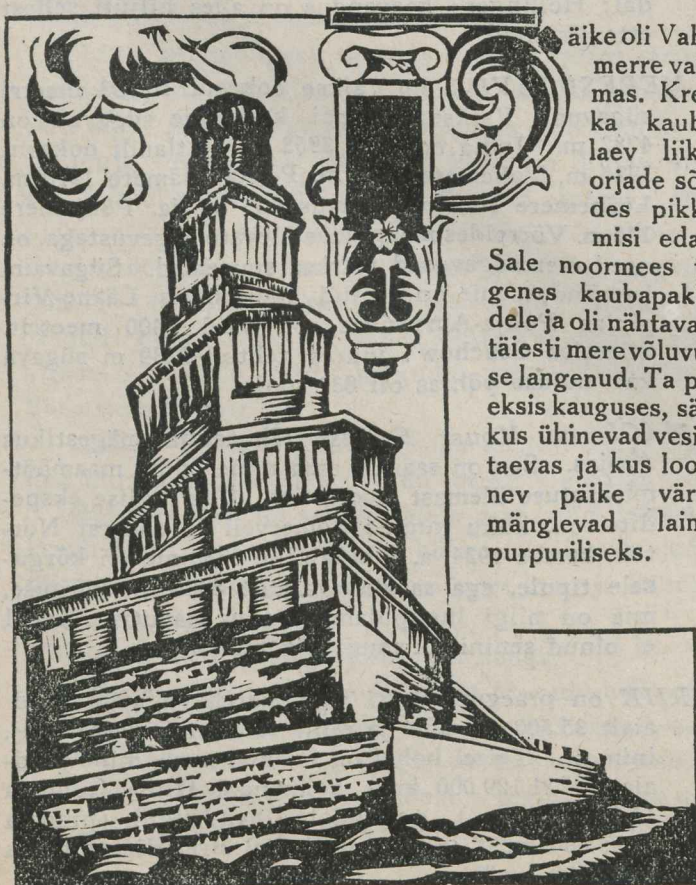
Kui tundsin, et kaotan meelemärguse, karjusin hirmuga: „Marek! Marek!“ Nägin ta suurt ja äärmast kuju liiva-pilvis — ja kaotasin meelemärguse.

Tema kaamelil järele kihutas minu, läbi liivapiilvede, mis peagu varjasid vana beduini. Kuum õhk põletas kopsu, tuline liiv pekis nägu ja krigises hammaste all, silmad jooksid vett, pää ähvardas lõhkeada valust... Jõuetu, hädavaevu hoidudes kukkumast, küürutasin kaameli kiikuvale seljal. Mul jätkus jõudu vaid selleks, et mõlema käega krampliikult sadula kaarepuust kinni hoida. Ei tunnud muud kui pöörast valu kogu kehas ja pääs ning peagu võitumast soovi lasta end kukkuda liivale ja jääda liikumata lamama.

Kaamel seisus mu lähedal, mu kõrval nägin vana nimekirjutatud käe, haarasin selle, hüppasin sadulasse, võrusin käe ümber mulle visatud noorte kaamelite ratsutid ja laadisin uuesti revolvti. Kõik see ei nõudnud üle poole minuti. Marek sõitis minust mööda. „Hoi a eest!“ karjusin talle järele. Võtnud püssi käele, andis ta mulle päänõugutusega käsu endale järgneda ja läbilõikava hüüuga „Allahi nimel!“ sööstis märatsevasse orkaani.

„Raamatute isa! Raamatute isa!“ karjus minu taga vana Marek.

Vana maailma seitse imet Aleksandria tuletorn

Päike oli Vahe-merre vajumas. Kreeka kaubalaev liikus orjade sõudes pikkamisi edasi.

Sale noormees tugenese kaubapakidele ja oli nähtavasti täiesti mere võluvasse langenud. Ta pilk eksis kauguses, sääl, kus ühinevad vesi ja taevas ja kus loojenev päike värvis märglevad lained purpuriliseks.

„Ta oli hää ja aus inimene ja seepärast matsime ta üldse enam.“
sinna üles Sidi Omar Bekri püha kalmu kõrvale, täpselt nädala eest. Ta rääkis mulle sinust, oh raamatute isa, ja andis selle paberi sinule edastandamiseks. Ta kaamelid söövad mu aias, aga sinu oma võttis imemene, nimega Bu Mureb Fady, Velad Ali sugu.

Sel õnnel üöl, kui torm lõpuks oli raugenud, tahkis Marek pärast puhkamist upitada mu meelemärguse keha kaamelile. Kuid ta oli seks liiga nõrk ja seepärast läks lähimasse oasi ja kutsus sõbrad, kes kandsidki mu siia. See oli ta vigase ja kõhnunud kehaga viimne pingutus; ta süda, mis viimasel kahelkümnel aastal oli elanud üle niipalju õnnetusi ja muret, tukkus ikka vaevaseemalt, kuni ühel hommikul ei lõõnud üldse enam.

Maja, kus olin leidnud ulaluse, kuulus Mareki vana sõbra võõraspojalale Hara oasist. Kord see Mareki võib tabada inimest — jääda viletsaks sandiks.

Valja. Korraga läbis mu pääaju ootamatu mälestus. Püüdsin veelkord liigutada jalapõida, kogu jalga, siis mõlmaid jalgu ja lõpuks kogu keha. See oli kaunis raske ja ma oigas inimest, kuid siiski kõik mu liikmed allusid mulle. Tähendab, mul oli ainult viimane, nikastus või midagi muud sellelaadist selgrooga ja ma olin pääsnud hirmsaimast saatusest, mis üldse võib tabada inimest — jääda viletsaks sandiks.

Cathedral Londonis, mille torn on 123 m kõrge; teises tornis on Inglismaa suurim kell „Great Paul“.

AURIK on United States-liini „Leviathan“, mille suurus on 59 956 tonni. Teisel kohal on „Valge tähe“ (White Star-) liini „Majestic“, mis valmis viis nädalat enne maailmasõja puhkemist Saksamaal „Bismarcki“ nimelisena, kuid mis siis sunniviisil loovutati Inglismaale. See on 56 000 tonnine ja sõitis esimest korda üle Atlandi ookeani 5 päeva 14 tunni ja 45 minutiga. See hiigellaev, millel põletisainena tarvitatakse õli, ei ole siiski maailma kõige kiirem laev. Saksa ookeaniaurik „Bremen“ sõitis 1929. a. üle Atlandi 4 päeva 14 tunni ja 30 minutiga, keskmise kiirusega 27,83 sõlme.

SILD on Rumeenias Cerna-Voda juures; see on ehitatud üle Doonau ja on 3 850 m pikk.

VEEVÄRK on New Yorgis. See algab 200 km linna põhjapool asuvast Catskilli mägestikust. Ööpäevaga toob see linna 2 milj. m³ vett.

PAIS on Mississipi harujõel Tenessel asuv *Wilsoni pais*, mis on 1 350 m pikk ja 30 m kõrge. Sääl on kokku 58 lüüsi, millest võidakse vesi ära lasta. Pais on ehitatud elektrijõujaama jaoks. Dnjepri jõele ehitati umb. kilom. pikkune pais — mitmekordse maja kõrgune betoonsein. Sinna asetati üheksa turbiini, koguvõimsuselt 810 000 hobujõudu.

KOSK on *Viktoria kosk* Sambesi jõel Kesk-Aafrikas. Livingstone avastas selle 1855. a. Päälpool koske on jõgi 1800 m lai; veed tormavad suure kohinaga 119 m kõrguselt alla kosena, millel allpool jõesäng kitseneb 50 meetri laiuseks kuristikuks. Viktoria koskest suuremaks arvatakse Kaietanari koske briti

Eeri meisterdab märgelmente

Elekter oma salapärasusega huvitab iga poissi, eriti nooremaid. Ja Eeri kuulus just nende viimaste hulka. Juba ammu oli ta elektri-taskulambi omanik. Päris kulukas riistapuu! Patareid kulusid umeruttu, sest tore oli ikka kontakti klõpsutada igal vajalikul ja mittevajalikul juhul.

Mis sääl patarei sees on, seda oli Eeri uurinud mitmel, mitmel korral. Pappkesta leidis alati kolmelementi üksteisest hästi eraldatuina parafineeritud papi ja kuiva saepuruga. Elemendid olid omavahel ühendatud traatidega. Päält olid nad pigiga kaetud. Iga element moodustus tsinkpurgikesest, mille sees sülditaolises massis oli söepulk. Sellel omakord oli midagi ümber pressitud, kotikesse asetatud ja kinni seotud. Üks Eeri sõpradest, Valdur, keskkoolipoiss, seletas, et see olla mangaanühilhapendi ja söepulbri segu. Millest aga too sülditaoline mass on tehtud, seda ei teadnud ta ka seletada. See olla iga vabriku saladus ja kellelegi seda teada ei antavat, muidu hakkavat kõik Eeri sugused ka patareisid tegema. Kes siis aga enam vabriku-patareisid ostab.

Valduri käest nuias Eeri otsekohe füüsikaraamat, kui kuulis, et sääl olla pikemalt kõigest. Hakkas kohe säält uurima elektriasjandust. Keeruline värk, täis igasuguseid tundmatuid ja vähetuntud nimesid. Ühes päätükis, õigus, oligi pikemalt neist elementidest. Isegi mitmesuguseid oli kirjeldatud ja sel-

ÕPPURSÖDURI... algus lk. 6.

sonile. See õnnitleb. Ja nüüd algab — saagiks saadud liha praadimine... Lpn. Kriisa ajas hobusega külavahel, vedades liha soomusrongile.

Komandodes jutustati rünnaku üksikasju, kuid 117 venelast pagesid 32 mehe eest; kuid lewis'i mehed ahelikule järele ei jõudnud: түседakoguline Naaris, raske lewis seljas, joostes vajus läbi lumekamara, ja lõõtsutades pahvis siis tagant järele. Valgel poolkasukal ripnemas soome puss. Teisi kandis taga pääl lume külmetanud pind ja need lippasid kergesti edasi.

Ent vaenlane kogub end. Tema kahurituli hakkab otsima meie rongi. Granaate langeb aina lähemale. Rong tõmbub tagasi. Kuid granaatide sadu ei lakka. Teame ju — nende vaatluspunkt on Kadrina kiriku tornis. Seda tabada, kirikut — ei!

Ajuti saadame vaid vaenlase patarei sihis omapoolseid tervitus-granaate, kuni laskub talvapäeva ruttav videvik. (Järgneb.)

gitatud, kuidas nad töötavad. Seda söe ja tsingiga elementi nimetati L e c l a n c h é-elementiks.

Kõik nad olid ikka sarnased, kus elemendi e l e k t r o o d i d e (nii nimetati raamatus elemendi tsinki ja sütt) vahel oli mõni vedelik, e l e k t r o l ü ü t. Muidu ei saavat elektrit. Need kuivelemendid olla ikka tõelikult märjad, kuigi elektrootodide vahel pole just vedelik. Siis oleks halb neid kasutada. Seepärast on veidi paksem, sülditaoline.

Eeri oleks küll meelsasti teinud neid taskulambipatareisid, aga kuidas seda sülti valmistada, sellele ei saanud kuidagi jälile. Asus siis valmistama märgelmente.

Söed ühes ümbritsevaga sai vanadest elementidest. Neis on alati tarvilikke aineid üle jäänud. Kiskus nad tsinktopsidest välja, kõrvaldas pigi, pesi nad hästi puhtaks. Mõned olid juba kauasest seismisest kuivunud. Neid leotas tüki aega vees. Mõnedel söelektrootodidel oli mangaanühilhapendipulber, mis söepulga ümber pressitud, riidest (marlist), mõnel paberist kotikeses. Need vanad kõrvaldas Eeri ettevaatlikult ja mähkis uuesti marliriidet ümber ja sidus nii nagu vabrikuski oli seotud. Seega oli positiivne (+) elektrootod peagu korras.

Tsinkplekki oleks veidi saanud mõnest topsikestest, kuid need olid juba tublisti läbi söödud. Seepärast Eeri tõi rauakauplusest uut tsinkplekki (mitte ainult tsingitatud, vaid läbi ja läbi tsink). Kaunis odav oli. 10 sendi eest sai päris suure tüki. Lõikas ema vanade kääridega parajad tükid ja nühhkis liivapaberiga hästi puhtaks. Nii sai negatiivse (—) elektrootodi.

Nüüd tuli ühendustraadid elektrootodidele külge tinutada. Isalt sai tinutamiseks tarvismineva. Ühendustraadiks tarvitas vasktraati („kellatraati“). Tinutamisel hapet metallide puhastamiseks ei tarvitanud. Kraapis nootsaga enne vaid hästi puhtaks. Kui ühendustraadid küljes, siis kõik vaskse (söe vaskplaadid, traatide alumised osad) kattis sula parafiiniga, sest vaskühendid vedelikus tekitavad sadestise ja nii vedelik rikkub.

Elektrootodid tulevad asetada salmiaagilahuusse. Jälle odav aine, mida saab igast rohukauplusest. Lahu tegi Eeri lumeveega. Kaevuvesi seks hästi ei kõlba. Lahu tegi hästi „kange“, kuni küllastumiseni.

Seejärele asus Eeri otsima parajaid purgikesi, kuhu asetada kõik kokku. Saigi emalt mõne portselanist salvipurgi (väga otstarbekohased). Neid oli aga vähe. Ülejäänutele tuli rohupudelitest kombineerida. Sidus pudelile parajast kõrgusest natuke kõrgemalt pehmet lõnga mõne korra ümber, niisutas lõnga piiritusega (aitab ka petrooleum), süütas selle põlema. Kui tuli kustus, pistis pudeli külma vette. Lõi kaela justkui lõigatult ära.

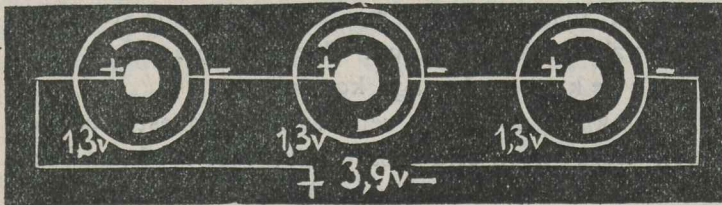
Edasi läks kiirelt. Tsink painutati näppude vahel tsilindriliseks ja pisteti purki. Söeelektrootodile alla ja üles papist rõngake, et ta tsingiga kokku ei puutuks.

Siis see ka purki, keskele. Lõppeks salmiaagilahu pääle.

Järgnes kõige tähtsam hetk — katsumine, kas elemendid annavad voolu. Taskulambipirniga. Hurraa! — iga element ajas pirni hõõgniidi punaseks, andis voolu.

Nüüd alles oli Eeril püsivust kaanetada purgid, sest muidu lahu aurub. Salvipurgikestel olid juba hääd kaaned, ainest, mis voolu läbi ei lase. Eeri puuris augukesed traatide ja ühe veidi suurema gaasivahetuse jaoks kaanesse, tõi ühendustraadid välja, märkis kaanele söe + -ga ja tsingi — -ga ja element oli lõplikult valmis. Teistele valmistas kaaned parafiinieritud papist ja jootis nad parafiiniga kinni.

Ühe elemendi pinge on umbes 1,3—1,4 volti. See on liialt väike, et ajada taskulambi hõõgniidikest heledalt hõõguma. Et kõrgemapingelist voolu saada, Eeri ühendas elemendid järjestikku patareiks, s. o. ühe elemendi söe (+) järgmise elemendi tsingiga (—).

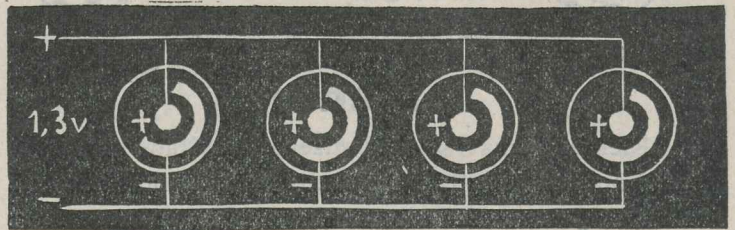

Taskulambi hõõglambi jaoks võime ühendada ainult 3 elementi (nõrku 4) järjestikku, muidu põletab pirni hõõgniidi läbi.

Katsetades Eeri märkas kohe, et alul pirnis hõõgniit hõõgub heledalt, kuid ajajooksul nõrgeneb valgus. Pinge langeb.

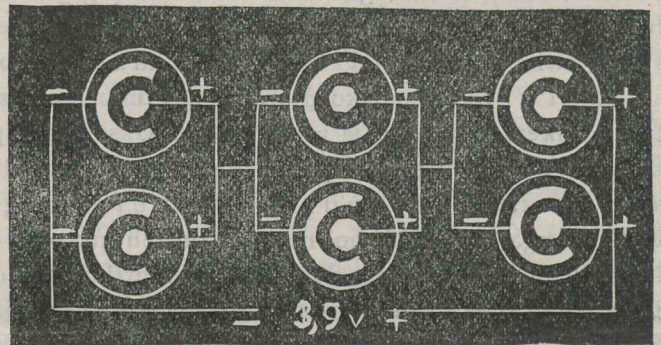
See on salmiaakelemendi „vana viga“. Tema ühtesoodu kaua töötada ei jõua. Kui aga talle anda veidi puhkust seega, et me tast voolu ei võta, siis kogub ta jõudu ruttu ja varsti on pinge ja tugevus endised.

Füüsikaraamatust leidis Eeri veel teise ühendamisviisi — paralleelse. Ühendatakse tsink tsingiga ja süsi söega.

Sarnaselt ühendas sai Eeri vastupidavama patarei, mis nii ruttu ei „väsinud“, kuid pinge oli niisama suur kui ühel elemendil.

Et saada suuremapingelist kauakestvat patareid, tegi Eeri seega ühenduse, ühendas paralleelsed järjestikku.

Nüüd olid Eeril käes kõik võimalused saavutada sellist voolu, millist kuhugi aga tarvis läheb.

Jäi veel vaid nuputada, milleks vooluallikat, patareid, kasutada. Kaasaskantava taskulambi jaoks märgelendid ei osutunud praktilisteks. Aga kõigi paigalpäisivate voolutarvitatavate aparatuuride jaoks kõlbasid märgelendid ülihästi.

Vic. Ordlik.

Sport

TKSÜ. käsipallimeistrid selguvad

TKSÜ järjekorralisi käsipalli-võistlusi laupäeva õhtul, 26. skp. oli tulnud jälgima kogukas pere Tallinna õpilasi. Avamänguna toimus meeste A klassi miinusringi finaali, kus kohtusid

KAARLI GÜMN. ja GUSTAV-ADOLFI GÜMN.

Mäng, mis otsustas kolmanda Tallinna keskkoolide meeskonna, oli algusest päle kiire ja nauditav täpsete söötude poolest.

Juba algul läheb Gustav-Adolfi gümn. juhtima, kuid varsti jõuab ka Kaarli güмнаasium järele, ja tasavägise mängu juures võidab poolaja G-A. gümn. tagajärjega 19:14. Teisel poolajal katsub Kaar-

li gümn. mängu panna, mis võimalik, kuid peab siiski alla vanduma. Mängu võitis G. A. gümn. tagajärjega 24:31. Võitjasse meeskonda kuulusid Sihver, kes tõi 12 punkti, Valdts 3 punkti, Arry 9 p., Tallmeister 4 p. ja Peebo 3 p. Kaarli gümn. paremateks oli Taperson, kes tõi oma meeskonnale 11 p. Võitjat meeskonda oli ergutamas kogukas pere sama kooli õpilasi. Suur osa võidust langes ka treener Rosenbergi arvele, kes täie energiaga oma meeskonnale kaasa elas.

Järgmine mäng võrkpallis

KOLLEDZI JA SAKSA REAALG.

vahel pakkus vaatlejasperele vähe, ehkki

üksikud paarid esinesid hääde surumistega. Mängu võitis ülekaalukalt Kolledž 2:0, gamed 15:6, 15:6. Võitja meeskond esines koosseisus: Hinna, Paavelson, Mürsepp, Toorti, Sanis ja Hern. Eriti hää paar surumiste poolest oli Hinna, Paavelson.

Kolmas mäng B kl. meeste korvpalli finaalis toimus eelmise aasta meistri

TEHNIKUMI JA G-ADOLFI meeskondade vahel. G. A. gümn., kes küll A. kl. oli võitnud, pidi siin alla jääma. Mäng, iseloomult kiire, lõppes Tehnikumi võiduga 31:21, poolaeg 16:9. Võitja meeskond, kes silma puutus eriti hääde visete poolest, esines koosseisus: Piisang, Meesak, Ploomman, Roes, Kikerpuu, Tšernov. Paremateks meesteks

Tehnikumis olid Roes ja Ploomann. Roes, tuntud eriti hääviskajana, saavutas 19 punkti ja Ploomann 6. G. A. gümn. paremateks olid Vahter ja Ressar. Esimene 9 punkti, teine 5 p.

Viimane mäng lavastati Linna Vene ja Kaubanduskooli vahel. Mäng oli C klassi meistri nimele. Mängu, mis tehniliselt täiesti algeline, võitis Linna Vene tagajärgega 20:11, poolaeg 11:5. Vene paremateks korviküttideks olid Jegorov 9 p. ja Lenivall, 9 p. Kaubanduskooli paremaks mängijaks oli Sirkas, 6 punkti.

Samal päeval toimus kinnine korvpalli võistlus naiste A. kl., kus kohtusid tütarlaste Kommerts ja I. Linna tütarl. gümnasium. Mängu võitis Kommertsgümn. 8:4, poolaeg 4:0 I. L. T. gümn-i kasuks. Tallinnas, 26. I 35. R. H.

Keda mälestame

3. VEEBR.: Tallinna linna haridusjuhi Jakob Kents'i 52. sünnip.

4. VEEBR.: Meie ühistegevuse isa, skautluse rajaja, Põllutöökoja dir. Jaan Hünerson'i 53. sünnip.

5. VEEBR.: Ado Grezstein-Piirikivi, eesti kadunud kirjaniku ja leHEMEHE 86. sünnip.

7. VEEBR.: Ingl. kirjaniku Charles Dickens'i 123. sünnip. ja Lilli Suburg'i 12. surmap.

8. VEEBR.: Prantsuse kirj. Jules Verne'i 107. sünnip. ja Ado Reinwald'i 13. surmap.

9. VEEBR.: Eesti lauluema Miina Hermann'i 71. sünnip. ja vene kirj. Feodor Dostojevski 54. surmap.

Ainult

„Õpilasleht“

toob järjekindlalt teateid koolinoorsoo elust

Ankeet kõigile „Õpilaslehe“ lugejaile

„Õpilasleht“ tahab teile pakkuda ainult seda, mis teid huvitab ja mis samal ajal teie silmaringi laiendab ja edasiarendavalt mõjub.

Et teada saada, kuidas on meeldinud teile käesoleval aastal „Õpilaslehes“ ilmunud kirjutised, selleks esitasime teile järelemõtlemiseks ja vastamiseks koos käesoleva ankeediga juba eelmises lehes (nr. 14) kolm küsimust. See oli ankeedi I osa.

Allpool esitame ülevaatliku tegevus-huvialade loetelu, see on ankeedi II osa, millest igal „Õpilaslehe“ lugejal tuleb: 1) alla kriipsutada kolm huviala nimetust, mis teile kõige rohkem huvi pakuvad ja 2) maha-kriipsutada viis nimetust, mis teile kõige vähem huvi pakuvad.

Kõigi „Õpilaslehe“ lugejate vahel, kes lehest väljalõigatud huvialade nimistule ära märgivad oma huvialad ja maha kriipsutavad mittemeeldiva, kirjutades ka lehele selgesti loetavalt oma nime, vanaduse, kooli ja aadressi ning eripaberil sinna juurde lisavad vastused kolmele ankeedi I osa küsimusele, mis ilmusid eelmises „Õpilaslehes“ (nr. 14) ja need koos hiljemalt 15. veebruariks s. a. talitusele ära saadavad, jagatakse üle 60 mitmesuguse väärtusliku preemia, nagu: suusad, rohkesti huvitavaid ja sisukaid raamatuid, Tallinna ja Tartu lugejaile kino- ja teatripileteid ja palju muud meeldivat. Tallinna lugejad võivad kirjad viia isiklikult abitalitusesse ja Tartu lugejad talitusesse. Aadressid leiab lehe esiküljelt. Posti teel saatjad võivad panna mitme lugeja vastused ühte ümbrikku, mille peal peab olema 10-sendine postmark.

Saatke ära oma soovid ja arvamused „Õpilaslehe“ sisu kohta ja teie võite julgelt olla, et „Õpilasleht“

teie usaldust ainult meeldivast küljest kasutab ja teie soovidega arvestab.

Tehke seda kindlasti ja järelekaalutult. Järgmises lehes avaldame uusi preemiaid hääletajaile ja Vabariigi aastapäeva numbris toome ankeedi tulemused ja preemiade saajate nimed.

Joon väljalõikamiseks.

HUVIALADE NIMISTU.

1) lennuasjandus, 2) elektrotehnika, 3) filmiasjandus, 4) aiandus, 5) kalastamine, 6) kodumaatundmine, 7) loodusteadus, 8) matkamine, 9) maamõõtmine, 10) muusika, 11) fotoasjandus, 12) esimene abi, 13) usuteadus, 14) raadioasjandus, 15) raamatuköitmine, 16) sport, 17) joonistamine, 18) taimeteadus, 19) täheteadus, 20) male, 21) kabe, 22) tehnika, 23) kodukaunistamine, 24) skautlus, 25) noorkotklus, 26) suurmeeste elulood, 27) rahvusküsimus, 28) elukutse valik, 29) tervishoid, 30), viisakuskombed, ühistegevus, 31) välismaa koolinoored, 32) kirjandus, 33) kõnekunst, 34) ristsõnad ja mõistatused ning 35) margikorjamine.

Hääletaja eesnimi ja nimi.

Täpne postiaadress.

Vanus ja kool.

Lido kreem

sisaldab D vitamini, parim abinõu nahakaitseks ja pehmemdamiseks.

Odor hambapasta

hoiab hambad terved ja valged.

Odori Ferratol

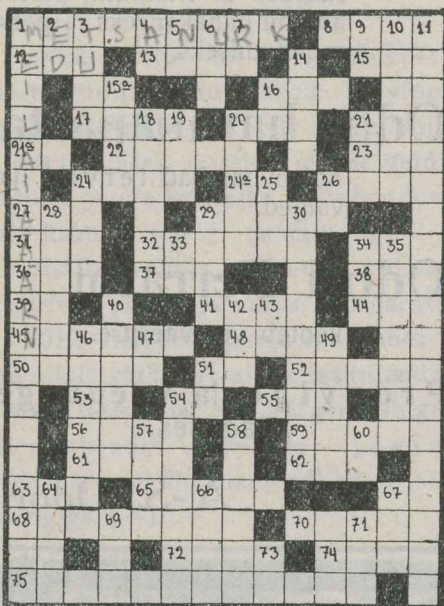
kaotab verevaesuse.

Proovige ja veenduge häduses.

A.-S. Odor.

66. RISTSÕNAD.

2. auhind.

Ristread: 1. eesti kirjanik, 8. mehe nimi, 12. edenemine, 13. söömine pää-söögiaegade vahel, 15. Hasomini kunstiosak. juhataja, 16. aianduslik ajakiri, 17. on uktsel, 20. on toas, 21. ese, 21-a. jõgi Lätis, 22. lahing Eestis, 23. liik madusid, 24. sanatoorium Eestis, 24-a. teie, 26. iste, 27. Kaitseliidu Tartu Maleva päalik, 29. mäng (selles sõnas esinev t kahekordistada), 31. on sepikojas, 32. raudtee peatus Tartu—Elva vahel, 34. soojendab tuba, 36. serv, 37. ...—sak (oskussõna käsitööst), 38. luuleliik, 39. kaks sarnast konsonanti, 41. asub tavaliselt õues, 44. mägi Eestis, 45. Jaapani teine nimi, 48. eeskoda, 50. väliseestlaste ajakiri, 51. „tema“ saksa keeli, 52. alevik Lõuna-Eestis, 53. jõgi Lätis, 54. ühtlasi, 55. tuulehoog, 56. „sinine“ saksa keeli, 59. järv ja jõgi Tartumaal, 61. inglise aadlitiitel, 62. kanton Šveitsis, 63. kütis, 65. mitte „surema“, 67. preposit. saksa keeles, 68. sulisema, 70. haige koha omadus, 72. loom, 74. heide, viskamine, 75. poolsaar Euroopas.

Püstread: 1. ühe ärkamisaja luuletaja luuletise päälkiri, 2. „Eduard“ lühend., 3. õhuliikumine, 4. sõna „agu“ käändes, 5. hüüdsõna, 6. valitseb sagedi Inglismaal, 7. noot, 9. prep. saksa keeles, 10. Tallinna end. linnapea, 11. ärkamisaja luuletaja, 14. alkoholiline jook, 15-a. nuku, 16. hüüdsõna, 18. mitte odav, 19. asub sadamas, 20. aine vähim osa, 21. aitab hädas, 24. suurriik, 25. Eesti Telegraafi Agentuur, 26. jõ-

gi Itaalias, 28. tarvilik rätsepale, 29. on hobusel, 30. vajaliku, 33. kaks sarnast vokaali, 35. kreeka luuletaja, 40. ülikoolilinn Rootsis, 42. möla, 43. „ta“ saksa keeli, 46. Babülon eestipäraselt, 47. oie, 49. soojusehulga ühik, 51. „iga“ käändes, 54. „kuller“ käändes, 57. kreeka sõjajumal, 58. ilma temata, 60. oie, 64. lind, 66. vana Egiptuse Teebai jumal, 67. mitte petis, 69. Doonau lisajõgi, 71. tütarlapse nimi, 73. ta.

Elmar Noorkukk.

67. NIMEKAARDIMÕISTATUSI.

LEENA HURTOJA.

TÖNIS AGA

Leedu

Mis on nende nimekaartide omanike elukutsed?

Jaan P.

68. SÕNAMÕISTATUS.

Import, orangutang, ader, arutama, taoti, Grodno, askeet, rahe, teretama.

Antud sõnad asetada kohakuti ja nii, et nende esitähist ülalt alla lugedes saaksime sama sõna kui tagutähist alt ülesse lugedes!

69. NATUKE ARVUTAMIST.

Ühel kuningal oli seitse rügementi, igas rügemendis oli seitse pataljoni, igas pataljonis seitse rühma, igas rühmas seitse jagu, igas jaos seitse sõdurit. Mitu sõdurit oli kuningal?

70. ARVMÕISTATUS.

Kahe arvu vahe on 8. Nende korrutis on 105. Leida nood arvud!

71. KEERULINE KÜSIMUS.

Kas on maakeral olemas säärane koht, kus seistes te pöörake silmad mis suunas tahes, ikka te vaatate lõuna poole?

Võistleja E. Anderson.

72. KES KOOSTAB KÕIGE PIKEMA „LILLEPÄRJA“?

Kirjutage rida lillenimesid, aga nii, et iga nime viimane ja järgmise nime esimene täht oleks sama, ja esimese nime esimene täht oleks sama mis viimase nime viimane! Näiteks:

Lumelill, liilia, aster, reseeda, alpiroos, sinilill.

Märkus: seda ülesannet arvestatakse õige ette siis, kui pärg vähemalt viieteistkümnest lilleniimest koosneb. Kõige pikem „pärg“ aga avaldatakse lehes!

UUED AUHINNAD: Kõikide tänaste ülesannete õieti lahendajate vahel loositakse 10 juturaamatut.

MÄRKUSI: Tänaste ülesannete lahendused saata toimetusele hiljemalt 10. veebr. Kõigil lisada nimi, vanus, aadress ja vastus küsimusele: mis meeldis teile käesolevas numbris kõige enam ning mis kõige vähem ja miks. Ühtlasi lisada oma soovid lehe sisu kohta.

LAHENDUSI.

47. Ristsõnad.

Ristread: 1. alumiinium, 9. nali, 10. uhuu, 11. amatöör, 13. udu, 14. Temu, 15. kubel, 17. osa, 18. koma, 19. pinalid, 22. Mari, 24. imeloom, 27. kaetama, 28. st., 29. Asta, 31. meelsasti.

Püstread: 1. anatoomikum, 2. lamestama, 3. ulama, 4. mitu, 5. nuruma, 6. in, 7. uude, 8. muul, 12. ökonom, 16. ball, 19. pilt, 20. ilusti, 21. delta, 23. reede, 25. oaas, 26. Maas, 30. st.

48. Silpmõistatus.

Konstantinoopol

49. Luulemõistatus.

Kevadel.

Suudle mind, suudle mind,
kevade tuul,
enne kui sureb rind,
tarretub huul.
Eks ole minulgi
tuksuvat verd,
pilgu vast silmistki
igatsusmerd.
Vaata ju lehtinud
akna all puu,
õitega ehtinud
kevad ta ju.

50. Kas ja või ei?

1. ei, 2. ei, 3. ei, 4. ja, 5. ei, 6. ja, 7. ja, 8. ei.

(Lahenduste järg järgm. nr.)

ÕIETI LAHENDASID (vähemalt 7 mõistatust): V. Pihlo, A. Schevjakov, R. Nahkoi, E. Uusmees, V. Allast, H. Kuulmann, K. A. Pulst, A. Reinberg, H. Pilberg, A. Ubar, E. Ubar, A. Laurits, Ü. Viller, H. Lõhek, A. Keremann, Vinnetou, V. Jentson, Mürakaru, Lendur, H. Käsper, J. Urbel, A. Tirusson, J. Odar, K. Kolts, Tasuja, M. Sikk, A. M. Kirsell, H. Selling, H. Tamdal, Junts, K. Korb, N. Koik, V. Aab, V. Ploompuu, J. Tauk, K. Jaakson.

AUHINNAD SAID: V. Pihlo, E. Uusmees, A. Reinberg, H. Lõhek, A. Ammerman, J. Urbel, M. Sikk, J. Tauk, A. Laurits, Ü. Viller.

Tegev ja vastutav toimetaja: M. Nurmik. Toimetuse sekretär: A. Tonska. Talitusjuht: A. Sagim. Väljaandja: K. k/ü. „Töökool“ Tellimishind postiga: 1 kuu — 20 s., kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., aastakäik (12 raam.) 75 s. — Kuulutuste hinnad: Kuulutusküljel — 5 s. mm., lehe ees — 10 s. mm., tekstis — 12 s. mm., teksti kirjuga 15 s. mm. — E. K. Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1935